

given. That is, the idea of a linguistic personality, realized through its verbalisms, existing only in language and with the help of language, striving to fit into the rules of being in its written or oral form, continues to remain basic. In addition to these parameters of considering a linguistic personality, one should add observations of variations or displacements in the verbal canon, of its realizations in space and time of discursive communication-behavior.

Literature:

1. Karaulov Yu. N. Russian language and language personality / Yu. N. Karaulov. - M.: Nauka, 1987. -- 264 p.

2. Karasik V. I. Speech behavior and types of linguistic personalities // Mass culture at the turn of XX - XX! centuries: Man and his discourse: collection of scientific. tr. / [ed. Yu. A. Sorokina, MR Zheltukhina] / VI Karasik. - M.: Azbukovnik, 2003. - S. 24-46.

3. Krysin LP Modern Russian intellectual: an attempt at a speech portrait / LP Krysin // Russian language in scientific coverage, 2001. - No. 1. - P. 90-107.

4. Nikolaeva TM From sound to text / TM Nikolaeva. - M.: School "Languages of Russian culture", 2000. - 680 p.

5. Nichiporovich EA Cooperative linguistic personality in an open communicative episode: author. dis. for competition sch. degree of Cand. philol. Sciences: spec. 13.01.01. "Russian language" / E. A. Nichiporovich. - M., 1999. -- 20 p.

6. Vartanyan VL Fragments of the psycholinguistic theory of humor: author. dis. for competition sch. degree of Cand. philol. Sciences: spec. 13.01.01. "Russian language" / V. L. Vartanyan. - M., 1994. -- 20 p.

7. Kulinich MA Semantics, structure and pragmatics of English-language humor: author. dis. for competition sch. degree doct. cultures. Sciences: spec. 24.00.04 "Applied Culturology" / M. A. Kulinich. - M., 2000. -- 25 p.

8. Vasilyeva S. G. Diversity of languages (mixed speech) and typology of personality bilingualism: author. dis. for competition sch. degree doct. philol. Sciences: spec.

"Russian language" / S. G. Vasilyeva. - M., 1999. -- 26 p.

9. Soboleva I. A. Multi-vector palette of media-political jargon / I. A. Soboleva / 2010. - P. 101-106.

10. Gudkov DB Precedent phenomena in linguistic consciousness and intercultural communication: author. dis. for competition sch. degree doct. philol. Sciences: spec.

ШЕТЕЛ ТІЛІН МОДУЛЬДІК ОҚЫТУ ЖАҒДАЙЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ КОММУНИКАТИВТІК ҚҰЗІРЕТТІЛІГІН ДАМЫТУ

«Астана» халықаралық университеті (AIU), Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ.,

Андатпа: Бүгінгі таңда педагогика ғылымында үлкен өзгерістер болып жатыр. Дәстүрлі оқыту жүйесі қазірдің өзінде қазіргі заманғы педагогиканың талаптарына сәйкес келмейді, бұл оқу процесінде әр оқушының жан-жақты дамуының маңыздылығы мен қажеттілігін көрсетеді. Сондықтан дәстүрлі білім әр баланың жеке ерекшеліктерін ескеретін және оның үйлесімді дамуын қамтамасыз ететін дамыта оқытумен алмастырылуда. Дамыта оқыту принциптері мектептегі білім беру жүйесінде оқушының жеке тұлғасын жан-жақты дамытуды, табысты оқыту үшін қажетті адамгершілік-ерік қасиеттерін тәрбиелеуді және міндетті түрде белсенді өзіндік танымдық іс-әрекетті қамтамасыз ететін заманауи педагогикалық технологияларды қолдану арқылы жүзеге асырылады. Өйткені оқушыларға оқу материалын іс-әрекетте игеруде тиімді болып табылады. Тек осы жағдайда ғана оқыту білімді, саналы және ұзақ мерзімде игеруге, оқушының дамуына әсер етеді. Сондықтан оқушы өзін-өзі дамыту керек, ал мұғалім оған сабақ беру процесін бақылай отырып, көмектесуі керек. Қазіргі заманғы мұғалімнің функциялары тек ақпарат беру және білім, білік, дағдыларды басқарумен шектелмейді. Мұғалім оқушыны ынталандырады, оның оқу әрекетін ұйымдастырады, үйлестіреді және басқарады. Оқытудың бұл тәсілі модульдік оқыту технологиясын жүзеге асыру деп аталады. Бұл жұмыстың жалпы мақсаты – шетел тілін оқытуда модульдік оқытуда, оқушылардың тілдік қарым-қатынасын жақсарту, күзіреттілігін дамыту.

Кілт сөздер: коммуникативтік күзіреттілік, модульдік оқыту, оқушы, мұғалім, шетелтілі, тілдік қарым-қатынас, оқыту әдістері, дамыту, өзін-өзі бақылау, бағалау, модуль.

Жалпы білім берудегі жаңа нұсқаулар оқытуды практикада қолдануға мүмкіндік беретін ақыл-ой дамуының процесі ретінде қарастырады. Оқушы іс-әрекетте оқу мазмұнын игергенде ғана оқыту тиімді болады. Тек осы жағдайда ғана оқыту білімді, саналы және ұзақ мерзімде игеруге және оқушының ақыл-ойын дамытуға әкеледі. Бұл проблеманы іс жүзінде шешуге мүмкіндік беретін модульдік оқыту болып табылады. Педагогикада оқыту технологиясы деп – мұғалімнің жұмысының әдістері мен тәсілдерінің жиынтығы, сондай-ақ оның жұмысын ғылыми ұйымдастыру, олардың көмегімен сабақта қойылған оқу мақсаттарына жету ең көп қамтамасыз етіледі.

Модуль – бұл ақпараттың толық блогы, мұғалім әзірлеген іс-әрекеттер мен кеңестер бағдарламасы. Бұл оқыту бағдарламасының бір түрі, оның артықшылығы – мазмұны, оқыту әдістері, дербестік деңгейі, оқушының оқу-танымдық іс-әрекетінің қарқыны бойынша дараланған. Модульге мыналар кіреді:

- ақпараттың толық блогы – «білім беру мазмұны»;
- оқушылар іс-әрекетінің мақсатты бағдарламасы – «функционалдылық»;
- оны сәтті жүзеге асыру үшін мұғалімнің ұсыныстары, кеңестері – «технология»;
- оның тәуелсіздігі, мағыналық толықтығы – оның мақсаты, шешімдері, нәтижесі, нәтижені талдау болып саналады.

Оқытуды модульдік ұйымдастыруда оқушы мен мұғалімнің іс-әрекетінің ерекшеліктері қандай? Бұл оқытудың бірнеше ерекшеліктерін атап өтуге болады: білімді меңгеруге емес, жеке тұлғаның таным қабілеттері мен таным процестерін арнайы жасалған оқу және танымдық белсенділіктер арқылы дамытуға, жеке тұлғаның қауіпсіздігін, өзін - өзі көрсетуін, маңыздылығын анықтауға, өзара қарым – қатынас, ойын арқылы шығармашылық қажеттіліктері мен белсенді сөздік қорын дамытуға бағытталады. Модульдік технология жеке болып табылады – баланың жеке тұлғасы, білім беру жүйесінің орталығында болатын бағдарланған технология, білім беру жүйесінің басты мақсаты болып табылады. Модульдік технологиямен жүйеге мектеп оқушыларының дербес және топтық жұмысын ұйымдастыру әдістері енгізіледі. Әрбір оқушы белсенді және тиімді оқу-танымдық іс-әрекетке қатысады, мазмұны мен көмек мөлшері бойынша сараланған бағдарламамен жұмыс істейді. Мұнда бақылау, өзін-өзі бақылау, түзету, кеңес беру және тәуелсіздік дәрежесін жекелендіру келеді. Оқушы өзін-өзі таныту мүмкіндігі бар, бұл оқу мотивациясына ықпал етеді.

Бақылау тапсырмалары – модульді оқытудың маңызды элементі болып табылады. Олар да дифференциалданған сипатқа ие және мақсатқа жету мен ассимиляция деңгейіне диагностика әдісі рөлін атқаруға арналған. Өзін-өзі бақылау сабақтың қорытынды кезеңінде жүзеге асырылады, оның мақсаты оқушылардың сабақ материалын игеру деңгейіне талдау жасау. Ол үйде тапсырманы аяқтауы керек пе немесе сабақ барысында келесі сабаққа және тест тапсырмасына дайындалып қойды ма? Келесі сабақта осы материалды бақылау үшін тест тапсырады. Бақылау түрлері диагностикалық тесттер болуы мүмкін, және бақылаудың басқа да формаларын қолдануға болады. Ассимиляцияның әрбір жоспарланған деңгейі үшін бақылаудың өзіндік деңгейлері болуы керек. I деңгей үшін – дискриминация, сәйкестендіру және жіктеу сынақтары. II деңгей үшін – ауыстыру, салу және сынауға арналған «типтік» тапсырма.

Оқытуды ынталандыру және мақсатқа жету дәрежесін анықтау үшін рефлексияның маңызы зор, яғни, оқушы кері байланыс жасау керек. Мысалы, рефлексияны ұпай түрінде орыдауға болады:

- 3 ұпай - мен бәрін өте жақсы түсіндім, маған қызықты болды;
- 2 ұпай - бәрі маған түсінікті, бірақ материал әрдайым қызықты бола бермейді;
- 1 балл - мен бәрін түсінбедім, бірақ мені қызықтырды;
- 0 ұпай - мен ештеңе түсінбедім және сабақтан жалықтым.

Бұл нұсқа 5-7 сынып оқушылары үшін қарапайым және түсінікті. Орта мектепте бұл күрделене түсетіні сөзсіз. Осындай түрдегі рефлексия жұмыс нәтижелерінің тек сыртқы жағын анықтауға мүмкіндік береді. Ол тақырыпты зерттеудің сәтті болу себептерін көрсетеді немесе сабақтың сәтсіз аяқталғанын дәлелдейді. Балаларға қандай жұмыс әдістері тиімді, түсінікті болғанын анықтауға көмектеседі. Сондықтан рефлексия міндетті түрде талдаумен (анализбен) толықтырылуы керек.

Ағылшын тілін оқыту тәжірибесінде: оқу-әдістемелік кешендерді дайындауда бірнеше принциптер қолданылады. Білім беру мазмұнынан оқшауланған элементтер мен саналы көзқарасты оқшаулау принципі білім беру мазмұнын құрылымдау негізінде әр түрлі деңгейдегі дидактикалық мақсаттарды - курстық, интегралды, жеке - дамуды көздейді; динамизм принципі ақпаратты өзгерту мүмкіндігі, оқу-танымдық іс-әрекетті ұйымдастыру формалары, сабақтың әр кезеңін бейімделу, оқушының жайлылығы тұрғысынан талдау мүмкіндігі деп түсінетін ашықтық идеясын қамтиды; білімнің жүйелілігі, тиімділігі принципі оқытудың өзгермелілігімен үйлеседі, бұл оның мазмұны, формалары мен әдістерінің алуан түрлілігін, оқу іс-әрекетінің өзгеруін, жалпы білім беру және арнайы дағдылардың қалыптасуын білдіреді; икемділік принципі оқу іс-әрекетінің жеке стилін қалыптастыруға жағдай жасау арқылы оқушының жеке басын дамытуға бағытталуын көздейді; әр оқушының сәттілік принципі бағалау жүйесінің жұмысы кезінде оқушының белсенді іс-әрекетін ынталандыруды қолдануды көздейді және нақты даму аймағын анықтау үшін бақылау нәтижелері бойынша оқытуды дараландыруды білдіреді; әдістемелік кеңес берудің әмбебаптығы принципі мынада: модульдік бағдарламада ақпаратты игеруді жеңілдететін оқытушының ұсыныстары бар (алгоритмдер, сұрақтар жүйесі және т.б.).

Осы технологияның принциптерін игергеннен кейін біз модульдік бағдарламаны жобалауға кірісе аламыз. Бірақ мұнда мұғалім өзінің жаңа функцияларын жүзеге асыруы және анықтауы керек. Олардың жаңалығы келесідей:

а) мұғалім оқушының танымдық іс-әрекетін басқарады, яғни, білімді жеткізуші позициясынан оқушылардың нақты танымдық іс-әрекетін ұйымдастырушы позициясына ауысады, дәлірек айтсақ, қарым-қатынас, өзара түсіністік арқылы оқушының сабақтағы танымдық іс-әрекетін ынталандырады және пәнге деген оң көзқарасқа қол жеткізеді;

ә) мұғалім сабақта өзіндік жұмысты, оның ішінде ақпараттық материалдармен жұмысты ұйымдастырады;

в) мұғалім оқытудың ұжымдық әдістерін қолданады, барлық оқушыларды ұжымдық шығармашылық қызметке қосады, өзара көмек ұйымдастырады;

г) мұғалім сәттілік жағдайын жасайды, яғни, әдістемені әзірлейді және әр оқушы үшін мүмкін болатын тапсырмаларды ұсынады, ынтымақтастықтың жағымды эмоционалды ахуалын қалыптастырады;

д) мұғалім оқушының өзіндік іс-әрекетін өзіндік талдауды ұйымдастырады және оның адекватты өзін-өзі бағалауын қалыптастырады.

Тапсырмалардың өзі негізінен императивті түрде түсіндірілмей тұжырымдалады, ол үшін бұл тапсырмаларды орындау қажет. Оқушылардың бойына ағылшын тілі сабағында өзіндік жұмыс жасау дағдыларын қалыптастырудағы жақсы нәтиже үшін заманауи технологияларды қолдану қажет. Мұндай технологияларға модульдік оқыту жатады.

Қорыта келгенде, модульдік оқыту дамыта оқыту технологиясы ретінде оқушылардың санасы мен белсенділігі принципіне негізделген және оқу процесін оқушыларға қызықты әрі, қызықты ететін орта мектептегі шетел тілі сабақтарында грамматиканы оқытудың жаңа әдісін жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Соңғы жылдары мектеп жүйесінде үлкен өзгерістер болды. Дәстүрлі оқытудың мазмұны, әдістері мен формалары оқушының жан-жақты дамуына бағытталған дамыта оқытумен ауыстырылды. Дамыта оқыту оқушының белсенді өзіндік танымдық іс-әрекетіне негізделеді, өйткені мұндай дайындық оқушының өз бетінше, демек оқу материалын саналы әрі берік игеруімен тиімді. Оқу процесінің жетістігін мұғалім мектеп оқушыларының білім беру іс-әрекетін ынталандыратын, ұйымдастыратын, үйлестіретін, кеңес беретін және басқаратын кезде басшылықпен анықтайды. Модульдік оқытудың дәстүрліден айырмашылығы – оқушы мүмкіндігінше өздігінен жұмыс істейді, мақсат қояды, өзін-өзі жоспарлауды және өзін-өзі бағалауды үйренеді. Баспа негізіндегі модульдердің болуы мұғалімге жекелеген оқушылармен жұмысты жекелендіруге және жеке консультациялар беруге мүмкіндік береді. Оқытудың бұл тәсілі заманауи педагогикалық технологияларды жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Модульдік оқыту – бұл салыстырмалы түрде жас педагогикалық технология, ол мектеп практикасында әр түрлі пәндерді: химия, математика, биология, тарих және т.с.с. оқытуда табысты қолданылады, модульдік оқытудың мәні әр оқушының белсенді және тиімді білім алуға қатысуы болып табылады.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ДЕРЕКТЕР ТІЗІМІ

1. Кукушкина В.С. Технология модульного обучения // Педагогические технологии / Под ред. – Ростов-на-Дону, 2004. – С. 210-231
2. Лебедев В.Н. Модульное обучение в системе профессионального дополнительного образования // Педагогика. – 2005. - №4. – С. 60-66
3. Макаров А.В., Трофимова З.П. Модульная организация учебного курса как основа разработки учебно-методического комплекса // Социально-гуманитарные знания. – 2000. - №4. – С. 141-153
4. Селевко Г.К. Технология программированного обучения // Современные технологии обучения. – М., 1998. – С. 96-100
5. Скорнякова Е.А. Особенности использования технологии модульного обучения в процессе преподавания иностранного языка в школе и вузе // Совершенствование преподавания иностранного языка в школе и вузе. – 2000. – Вып. 5. – С. 90-96